

זכרון עולם
 האטה
 החטובה
 רודפת צדקה וחסד
 מרת
ורדה שניצר
 ע"ה
 ב"ר מאיר ז"ל
 ת.נ.צ.ב.ה.

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

לעילוי נשמת
 הר"ר
משה הגר ז"ל
 ומרת
מלכה מחלה
 הגר ע"ה

בס"ד, י"ג אייר תשס"ח מסכת נזיר נ"ט-ס"ה גליון מס' 469

- ◆ תפילה לפני התיבה לעילוי נשמת אביו הגוי
- ◆ אדם שלא נטל את ידיו ונגע באוכל ובמשקה
- ◆ בניית בית כנסת בירושלים על ידי בני נח
- ◆ קבלת תרומות ממומר
- ◆ בדיקת ספר תורה שמצאו בו טעויות

השבוע בגרונ

◆ ביקור גירות בבית הוריה הנכרים
 ◆ תפילה על הוריו שיתגיירו

- ◆ השתמשות במטריה של נשים בידי איש
- ◆ שני גדרים באיסור "לא ילבש"
- ◆ צביעת הזקן כדי להשיג משרה
- ◆ הלבשת ילד קטן בבגד של ילדה
- ◆ אדם שהתגייר חייב בכבוד אביו

דבר העורך

גנב בוורשא

הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, נודע כבהנו כמשגיח בישיבת פונובויז, ולפנים בישיבת מיר בעת נדודיה בתקופת מלחמת העולם השנייה דרך שנחא.

עובדות רבות סופרו על "המשגיח", מהן אפשר היה לעמוד על גדלותו. בין היתר סיפרו עליו כי פעם נוכח בחתן שלרגל אירוסיו לא קיבל שעון זהב ממשפחת הכלה כי אם שעון רגיל, ומיד עמד והחליף עמו שעונים - ר' חצקל, כפי שנוקרא בפי כל, העניק לו את שעון הזהב שהיה ברשותו ונטל חליפתו את השעון הפשוט. לדידו לא היה כל ערך לשעון הזהב על פני שעון רגיל, אם שניהם ממלאים את אותו תפקיד...

העובדה המפעימה ביותר המסופרת על אודותיו היא זו שהביאתו למעלתו הנכבדה.

נער שהרורי הסתובב ברחובות וורשה הבירה ביום שישי אחד לפני כמה שנים.

בגיל חמש התייתם הנער מאמו ומגיל צעיר ביותר הורגל לחיי דחק ולחץ, עד שכבר בגיל שלש עשרה הוא נאלץ לצאת לעבוד כדי לפרנס את עצמו. תקופת מה השתכר מעבודה כנער שליח, ולאחר זמן מה החל גם לסחור בעצמו בסחורות ולהרוויח. תחושת סיפוק-מה אפפה את הנער הצעיר, גם סוחר וותיק חש עצמו 'שווה' בסכמו עסקה שבה

דף נט/א כל זמן שהוא גודל נושר

השתמשות במטריה של נשים בידי איש

מבואר בסוגייתנו, שמחמת איסור התורה (דברים כב/ה) "וְלֹא יִלְבָּשׁ גֵּבֶר שְׂמֹלֶת אִשָּׁה" אסור להסיר את שערות בית השחי. בקשר לכך מביאה הגמרא, שרב שאל את רבי חייא מדוע הדבר אסור והרי מטרת העושה כן אינה לשם נוי, כי אם למניעת צער הנגרם לו מגדילתו? רבי חייא השיב לו כי אין בהן צער עד כדי כך שיהיה מותר להסירן. בעלי התוספות (ד"ה "גבול יש לו") מדבריו כי אם מטרת האיש היא למנוע מעצמו צער וייסורים, אין הוא עובר על איסור.

לבישת סוודר של גבר על ידי אשה במקרה של קור פתאומי: על פי דבריהם סובר הב"ח (יו"ד סימן קפ"ב), שאיסור התורה לאיש ללבוש בגדי אשה ולהיפך, לא נאמר במקרה שלובשם מחמת הקור, שהרי אינו מתכוון להתנאות בהם. אמנם, מצייין הש"ך (שם ס"ק ז) כי היתר זה מאפשר ללבוש רק בגד אחד של אשה ובאופן שעדיין ניכר משאר בגדיו שהוא איש.

שני גדרים באיסור "לא ילבש": על סברת הב"ח הלומד מדברי התוספות שאיסור "לא ילבש" לא נאמר אם אין כוונת הלוש לנאות את עצמו, חולק בעל "חכמת אדם" (כלל צ) וסובר, שאף אם אין מתכוון לנאות את עצמו, אין האיש רשאי ללבוש בגד אשה, ורק את **מנהגי** הנשים שאינם בגדר לבוש ונאסרו בלאו זה, רשאי האיש לעשותם אם אינו עושה כן לנוי וטעמו, שבאיסור "לא ילבש" נאמרו שני גדרים נפרדים: **א.** איסור ללבוש בגד של אשה, כפשוטו של מקרא, "לא ילבש גבר שמלת אשה". **ב.** שאין הגבר רשאי לנאות עצמו בצביעת שער או בתכשיטים שהאשה נוהגת לענוד. על פי זה מחלק "חכמת אדם" כי בעלי התוספות מתייחסים לאדם העושה **פעולת** נוי, ולפיכך כתבו כי אם עושה כן כדי למניעת צער, אינו עובר על איסור שהרי האיסור הוא רק לנאות עצמו. אולם, אדם הלוש בגד של אשה, אף אם עושה כן מחמת הקור, הרי עובר על איסור התורה האומרת "לא ילבש גבר", שבכל מקרה אסור לגבר ללבוש בגדי אשה.

הליכה בגשם עם מטריה אדומה: לפי דבריו, רשאי אדם להלך עם חפצים שאינם מוגדרים כלבוש, וכפי שזן "חכמת אדם" (שם) לגבי ישיש הרוצה להעזר בהליכתו במקל שיועד במקורו עבור נשים. כמו כן, לפי זה רשאי אדם להלך בגשם עם מטריה של נשים, שהרי אינו עושה כן כדי לנאות את עצמו, אלא למנוע עצמו גשמים והמטריה הן אינה מוגדרת כמלבוש.

עילוי נשמת

ר' **בנימין (בענו) צאודרר** ז"ל
 ב"ר יונה הי"ד נלב"ע י"ב באייר תשס"ב
 ומרת **מינה צאודרר** ע"ה
 ב"ר מרדכי ז"ל נלב"ע י"ח בתמוז תשס"ב
תנצב"ה
 הונצח ע"י משפ' גוטמן שיחיו-פ"ת

עילוי נשמת

הר"ר **מאיר סנד** ז"ל
 ב"ר בן ציון ז"ל
 נלב"ע י"ד באייר תשמ"ט
תנצב"ה
 הונצח ע"י ידידינו משפ' סנד שיחיו

עילוי נשמת

הר"ר **אברהם פסח סקורניק** ז"ל
 ב"ר צבי יהודה ז"ל
 נלב"ע י"ג באייר תשמ"ו
תנצב"ה
 הונצח ע"י בנו ידידינו פרופ' הר"ר יהודה גבריאל סקורניק ומשפ' שיחיו - ת"א

לעילוי נשמת
 האשה היקרה מרת **ג'וליה תשובה** ע"ה
 ליום השלושים לפטירתה נלב"ע חוה"מ פסח תשס"ח
תנצב"ה

בסוף דבריו, מביא בעל ה"חכמת אדם" את דעת הסמ"ג שמדבריו משמע כדעת הב"ה, שאיסור "לא ילבש" אינו מורכב משני גדרים, וממילא ניתן ללמוד מדברי התוספות כי רשאי האיש להלך עם בגד של אשה כאשר אינו עושה כן לנוי אלא להגן על עצמו מהקור והגשמים. ה"חכמת אדם" מסיים ואומר: "כיון שהוא איסור דאורייתא **בוודאי יש להחמיר**". ואכן, יש פוסקים נוספים שדעתם כבעל ה"חכמת אדם" (עיין "כרם שלמה להגר"מ גרוס על ה"שולחן ערוך" שם). [ראוי לציין, כי להלכה דעת הרמב"ם, הלכות עבודה זרה פרק י"ב, וכן נפסק ב"שולחן ערוך", שהעברת שער בית השחי אינה אסורה אלא מדרבנן, כברייתא הסוברת כן בסוגייתנו. מה שאין כן ענידת תכשיט של אשה או צביעת שערות היא איסור דאורייתא ולוקים עליו. אולם, דעת הסמ"ג וה"יראים" שההלכה כהסובר שהעברת השער גם כן אסורה מן התורה].

צביעת הזקן כדי להשיג משרה: על פי זה כתב הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (שו"ת "אגרות משה" יו"ד חלק ב' סימן ס"א), שאדם שזקנו הלבין בטרם עת ומשום כך אינו משיג עבודה ראוייה המתאימה לגילו, רשאי לצבוע את שערותיו [באופן שאין איסור אונאה, כגון שיודעים את גילו] ולשוות לעצמו מראה צעיר, מאחר ואין כוונתו לנוי אלא לצורכי פרנסה. אולם, אם עושה כן כדי לנאות את עצמו עובר על איסור "לא ילבש" ("שולחן ערוך" יו"ד סימן קפ"ב סעיף ו').

על דעתו של הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, היו מגדולי הדור ("כרם שלמה" שם) שחלקו וסברו, שגם באופן שצובע את שערותיו לצורך פרנסה וכדומה, אסור הדבר.

הלבשת ילד קטן בבגד של ילדה: הגר"י וייס זצ"ל (שו"ת "מנחת יצחק" חלק ב' סימן ק"ח) פוסק, שיש להזהר שלא להלביש ילד קטן בלבושן של ילדות. הלכה זו נאמרה לא רק לגבי ילדים שהגיעו לגיל חינוך, שאז חייב האב למנוע מבנו ללבוש בגדי בת, כדי לחנכו באיסור "לא ילבש", אלא אפילו אם הילד עדיין לא הגיע לגיל חינוך ואין צורך להסיר ממנו את הבגד, מכל מקום, אסור להלבישו בפועל בבגד של בת שהרי בכך מעבירו בידיים על איסור תורה [איסור ספייח] (מ"מאורות הדף היומי" כרך ג').

דף סא/א במי שמוזהר על כיבוד אביו

אין לחנך גר בניגוד לנימוסים חיוביים שנהג בהם כגוי

הגמרא בסוגייתנו אומרת שהנכרי אינו מצווה על כיבוד אב ואם. הלכה זו גם מבוארת בגמרא במסכת קידושין (לא/א), המספרת על אודות דמא בן נתינא, נכרי אשקלוני, שכיבד את אביו וזכה על כך לשכר רב מן השמים. בסוף המעשה מסכמת הגמרא, שהתנאים הגדירו את דמא בן נתינא כמי ש"**אינו מצווה** ועושה". הרי לנו, שנכרי אינו מצווה לכבד את אביו ואמו.

אדם שהתגייר חייב בכבוד אביו: מעיקר הדין גם לאחר שהתגייר אין הגר חייב בכבודו של אביו, למרות שעם גיורו קיבל על עצמו את כל דיני התורה. זאת מאחר ש"גר שנתגייר כקטן שנוולד דמי" (יבמות מב/ב), וממילא אין מולידו נחשב לאביו ולכן אינו חייב לכבדו. אף על פי כן כתבו הפוסקים (עיין "שולחן ערוך" יו"ד סימן רמ"א סעיף ט' וב"אוצר כיבוד אב ואם" שם), שעל הגר להזהר בכבודו של אביו, כדי שלא יאמרו "באנו מקדושה **חמורה** לקדושה **קלה**", כלומר: חז"ל רצו למנוע את הגר מהרגשה כי מידותיה של התורה אינן מנהיגות אותו באותן הנהגות בהן נהג בהיותו גוי, ואינן אוסרות עליו לבזות את אביו.

השאלה המתבקשת בעקבות דברי ה"שולחן ערוך" היא, שהרי כמבואר בסוגייתנו, אין הגוי חייב בכבוד אביו כלל ועיקר, ואם כן מדוע יחוש הגר שבא "מקדושה חמורה לקדושה קלה"? ("בית הלל" שם אות ג'). קושיה זו נידונה במהלך הדורות בבתי מדרשות רבים, ולהלן אחדים מן התירושים שנאמרו עליה:

מדוע נענש חם בנו של נח? בעל "יד אברהם" (על ה"שולחן ערוך") מתרץ, שלמרות שמצוות **כיבוד אב ואם** אינה כלולה בשבע מצוות בני נח, מכל מקום, נכרי המזלזל באביו נענש על כך משמים, כפי שאירע לחם ולבניו שנענשו על שביזו את נח, לפיכך, חייב הגר להמשיך ולהיזהר בכבוד אביו גם לאחר הצטרפותו לעם ישראל (ועיין עוד "זרע חיים" סימן י"ג שהביא מקורות רבים לכך, שכן נח מצווה גם על מצוות שכליות).

יסוד חשוב מעלה הגאון רבי עקיבא איגר (הגהות שם בשם ה"פרי מגדים" על או"ח בהקדמה לאשל אברהם אות כ') בבואו לתרץ קושיה זו. לדבריו אכן גוי חייב לכבד את הוריו על פי נימוסי הגויים והליכותיהם בלבד. חז"ל חששו שמא יאמר הגר כי **נימוסי היהודים** אינם מחייבים אותו לשמור על כבוד אביו, והוא ירד מקדושה חמורה לקדושה קלה. על כן, תיקנו חז"ל כי גם על הגר להיזהר בכבוד אביו הגוי.

ביקור גיורת בבית הוריה הנכרים: לאור דברים אלה כתב בעל "אגרות משה" (שם) בתשובה לשאלת גיורת שנתבקשה על ידי אמה החולה שתבוא עם נכדיה לבקרה, שמאחר והאדם גם מצווה שלא לנהוג בכפיות טובה, לא זו בלבד שהיא רשאית לבקרה, אלא היא אף חייבת לנהוג כן, כדי שלא תבזה את אמה ותחשב לכפויית טובה. עם זאת הוא מדגיש, שעליה להמנע מביקורים עם ילדיה לעיתים קרובות, כדי שחלילה לא תחזור לסורה, ובפרט, כדי שלא יכשלו הנכדים במאכלים אסורים.

יצא מרווח, וקל וחומר בן בנו של קל וחומר - נער צעיר, שגדל ללא אם, וחי חיי דחק ומצור. **ביום** שישי אחד נכנס הנער לבית המרחץ לכבוד שבת המלכה. נכנס אדם אחד ויצא אדם אחר. במהלך שהותו בבית המרחץ, בן-בליעל גנב ממעילו את צרור המעות שהשתכר במשך השבוע, וכאשר גילה זאת הנער - חרב עליו עולמו. חרב עולמו הגשמי ונבנה עולמו הרוחני.

מיד כשהתברר לו שעמלו השבועי נגנב ממנו באחת, הבחין, הפנים והחליט כי אין כל ממשיות ואחיזה בהבלי העולם הזה, שהרי אם אחרים יכולים ליטול ממנו שבוע של עמל וטרח בהנהיג יד, אות היא כי מעולם לא היו 'שלו' באמת... רק קניין רוחני נותר לנצח שיך לאדם. בשר-ודם, אך קניינו הרוחני - נצח.

הבחין, הפנים, החליט - וביצע! כך זכה נער צעיר לגדל עצמו לאישיות מורמת-מעם, תלמיד חכם עצום ובעל מסילות בדרכי המוסר, אשר זכה להעמיד תלמידים הרבה.

רבי יחזקאל זכה להבחין כבר בגיל צעיר "כי לא במותו יקח הכל".

ככל גיל אפשר להבחין בכך, הן אם רוצים והן אם לאו. ברם, אם ההכרה הזו חודרת בעת שעוד אפשר לעשות עמה דבר-מה, הרי זה משובח.

יום מתן תורתנו הקדושה קרב ובא. **לרגל** הימים הללו, בהם אנו סופרים לעומר, נביא את סיפורו של אחד מלומדי הדף היומי, ה"ר"ר אבנר שירה הי"ו, מתוך מטרה ש'ממנו יראו וכן יעשו' יהודים נוספים.

במהלך רוב שעות היום שווה ר' אבנר במגדלי עזריאלי, ספון באחד החדרים המשמש אותו לעיסוקו כרואה חשבון בחברה גדולה. **אל** ר' אבנר התודענו לאחר ששמענו כי הוא משתתף בכל יום בשלשה שיעורי הדף היומי! השכם בבוקר הוא פותח בשיעור הדף היומי בשעה 5:40, בבית הכנסת "תפילה למשה" ברחוב הרצוג בבני ברק. לאחר תפילת שחרית הוא פוסע לרחוב חתם סופר, לבית המדרש סוכוטשוב, לשמיעת שיעור נוסף מפי ראש בית המדרש למגיד שיעור "מאורות הדף היומי", הרה"ג ר' חיים דוד קובלסקי שליט"א. בשעה שבע הוא מסיים את עבודתו ומשתתף בשיעור נוסף בבית הכנסת "הראשונים".

אהבתו של ר' אבנר ללימוד תורה מביאה אותו ללמוד בשלשה שיעורים בכל יום, כדי לשנן את דף הגמרא. עובדה זו מעלה את השאלה, כיצד אדם עסוק כרואה חשבון, יכול למצוא פנאי לכך?

ר' אבנר: אמתי! לעיתים אני עובד רצוף עד שבע בערב, וזה באמת מעייף, אבל אין לי כל אפשרות לוותר על הדף היומי! אני אומר לאנשים שאני לומד דף היומי ובין לבין אני עובד... אחרי שמתחילים ללמוד דף היומי אי אפשר להתנתק מזה. פעם היו תקופות שנשארתי במשרד עד עשר בלילה, אבל אחרי שתחמתי את עצמי לשיעור נוסף בערב, אני מספיק בדרך כלל את כל עבודתי עד השיעור. מקבלים כוחות.

ר' אבנר, **לו היית מתבקש לעודד יהודים להצטרף למעגל לומדי הדף היומי, מה היית אומר להם?**

ר' אבנר: אני אומר שלימוד הדף היומי מכניס את האדם לפרופורציות אחרות. התפיסה

תפילה על הוריו שיתגיירו: מעניין לציין כי בספר "מורא הורים וכבודם" (פרק א' סעיף ס"ג) כתב, שאם חלו הוריו של הגר הוא רשאי להתפלל לרפואתם. כמו כן, ראוי שהגר יתפלל על הוריו שיזכו להכיר את דרך האמת ויתגיירו [לענין תפילה על כל גוי העולם שיתגיירו, ראה "מאורות הדף היומי" כרך ב' עמוד ס"ח].

תפילה לפני התיבה לעילוי נשמת אביו הגוי: בעל "זקן אהרן" (תנינא יו"ד סימן פ"ז) מתייחס גם הוא לנושא זה וכותב, שהגר רשאי לומר קדיש לעילוי נשמת אביו הגוי, ואף רצוי שינהג כך. כמו כן, מן הראוי שיעבור לפני התיבה, ילמד משניות ויאמר תהלים לעילוי נשמתו. אולם, הוא מוסיף וממליץ לגרים שלא ינהגו כן בקביעות, כדי שבאי בית הכנסת לא יתלוצצו עליהם [יש להעיר כי יתר בעלי "חיוב" ודאי קודמים לו. ראה "מאורות הדף היומי" כרך ב' עמ' קמ"ח - קמ"ט]. (מ"מאורות הדף היומי" כרך ג').

דף סא/ב יצא עובד כוכבים שאין לו טומאה

עובדי מפעל מזון חייבים ליטול ידיהם בקומם משנתם?

בסוגייתנו בא לידי ביטוי אחד ההבדלים בין הנכרי לבין היהודי וקדושתו. הגמרא אומרת, שגוי אינו יכול לקבל על עצמו נזירות. דין זה נלמד מכך שמצינו שהתורה אסרה לנזיר להטמא למת והרי הגוי אינו שייך כלל בדיני טומאה, הרי לנו שנכרי אינו שייך בפרשת נזירות.

אין הטומאה נאחזת אלא במקום הקדושה: ה"אור החיים הקדוש" (ויקרא יא/כט, יט/ח) מבאר, שהסיבה לכך שהטומאה שייכת ביהודי יותר מאשר בגוי, היא מפני שטבע הטומאה להיאחז במקומות הקדושה כדי לינוק חיות ממנה, ומהדבקות למקומות שאינם קדושים אין לה כל תועלת.

אדם שלא נטל את ידיו ונגע באוכל ובמשקה: כלל זה בא לידי ביטוי גם לגבי הלכות נטילת ידיים של שחרית. כידוע, אדם שהתעורר משנתו בבוקר אינו רשאי ליגע במאכלים בטרם נטל את ידיו, ואם נגע במאכל ראוי להדיחו שלשה פעמים ("משנה ברורה" סימן ד' ס"ק י"ד), וה"חיי אדם" (כלל ב' ס"ב) מביא, שיש מי שהורה שאין לאכול מאכל זה, אך מסיק שאינו נאסר, וכן הכריע ה"משנה ברורה" שיש להיזהר מכך מאד אולם בדיעבד מותר לאכול מאכלים שנגע בהם אדם שלא נטל את ידיו. לגבי משקה כתב ה"משנה ברורה" ש"צריך עיון למעשה" (עין "ביאור הלכה" שם ד"ה "לא יגע בגיגית"). כל זאת ביהודי, ברם, אם נכרי נגע במאכל לפני נטילת ידיו אין לחוש לכך, שהרי אינו מקבל טומאה ("משנה ברורה" ס"ק י'), מאחר שאין טומאה שורה אלא במקום שהיתה בו קדושה, ועל הגוי אין הקדושה שורה כלל ועיקר ("שולחן ערוך הרב" מהדורא קמא סימן ד' סעיף ב').

העדפת קניית פת מנכרי: על פי זה כתב ב"לקט הקמח החדש" (סימן ד' ס"ק כ"ג) בשם "קרן לדוד" (או"ח סימן א'), שאדם שבפניו עומדת האפשרות לקנות לחם מאופה יהודי שאינו נוטל את ידיו שחרית, או לקנות "פת פלטר נכרי", כלומר: לחם שנאפה על ידי אופה גוי, מן הראוי שיקנה את פת האופה הנכרי [כשאין בעיות כשרות בפת זו]. זאת, על פי המבואר ב"שולחן ערוך" (יו"ד סימן ק"ב סעיף ה'), שמוותר לקנות פת שנאפתה על ידי נכרי אם טעמה משובח מפיתו של האופה היהודי [מדובר במקומות שאינם נזהרים בפת פלטר עכו"ם, כמבואר ב"שולחן ערוך" שם ובשאר פוסקים שגזירה זו לא התקבלה בכל המקומות, אך לגבי עשרת ימי תשובה מבואר באו"ח סי' תר"ג: "גם מי שאינו נזהר בכל השנה בפת פלטר של עכו"ם, בימים אלו צריך להזהר]. על פי זה סובר "קרן לדוד", שעל אחת כמה וכמה ראוי לקנות פת מאופה גוי, כדי להינצל מאכילת מאכלים ששורה עליהם רוח רעה, ואכן, בימינו, ועדי הכשרות מקפידים על כך שפועלים יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות, העוסקים במאכלים, יטלו את ידיהם בטרם יתחילו בעבודתם. לעומת זאת, אין להקפיד כי גם הפועלים הנכרים יטלו ידיהם לפני עבודתם (מ"מאורות הדף היומי" כרך ג').

דף סב/א לרבות את העובדי כוכבים, שהן נודרים נדרים ונדבות כישראל

בניית בית כנסת בירושלים על ידי בני נח

גמרתנו לומדת מן הפסוק (ויקרא כב/יח) **"איש איש מִבֵּית יִשְׂרָאֵל... יִקְרִיב קָרְבָּנוּ"**, שמקבלים קרבנות שנידבו או נידרו על ידי נכרים. דברי גמרתנו נפסקו להלכה ברמב"ם (הלכות מעשה הקרבנות פרק ג' הלכה ב').

בניית בית המקדש מכספי ישראל בלבד: אולם, מוסיף הרמב"ם וכותב (הלכות מתנות עניים פרק ח' הלכה ח'), כי רק קרבנות נדר ונדבה מקבלים מן הנכרי, אך תרומה עבור בדק הבית לכתחילה אין לקבל הימנו, ובדיעבד, אם קבלו תרומה מהנכרי - אין מחזירים לו אותה. כל זאת אם הנכרי תרם ממון, אך אם תרם חפץ, כגון: אבן או קורה מחזירים לו אותם, כדי שהנכרים לא ירגישו שייכות לבית המקדש בכך שחפציהם שוכנים בו. דין זה אמור גם לגבי בניית ירושלים, שאין מקבלים תרומות מהנכרים עבור הבנייה, כפי נאמר בפסוק (נחמיה ב/כ) **"וְלָכֶם אֵין חֶלֶק וְצַדִּיקָה וְצַדִּיקָה בְּיְרוּשָׁלַם"**.

וההסתכלות על דברים אחרים משתנות. הרוחניות הופכת לעיקר. זה משפיע לטובה על כל המשפחה במישורים רבים. צריך פשוט להתחיל. התחלתי בשיעור אחד, והוספתי מחול על הקודש. הדף היומי מעניק ללומד אושר רוחני אמיתי ומחזק באמונה.

להצטרפות לשיעור הדף היומי באזור מגורך, הנך מוזמן לפנות למוקד הדף היומי 20-33-1800.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 3446 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף סא/א יצא עבד שאין נפשו קנויה לו

חובת פורים לעבדים

מפרשה זו האמורה כאן הוציא הגאון הרוגוצ'ובר פשט בפסוק (אסתר ט/כז) "קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם". מי הם הנלוים אל היהודים שנתחייבו גם כן בפורים?
בא ופירש: הכוונה לעבדי היהודים, שכאמור כאן אין נפשם קנויה להם, והם, איפוא, נלוים ליהודים ומחוייבים כמותם במצוות פורים ("צפת פענח" מגילה).

דף סב/א איש כי יפליא

נזיר - פלא

זה לשון רבי אברהם אבן עזרא: "פירש או יעשה דבר פלא, כי רוב העולם הולכים אחר תאוותם..."

כאשר שאל משכיל אחד את האדמו"ר מהוסיאטין מדוע הצדיקים נקראים "עושי נפלאות", השיב ואמר: הרי הם מפרישים עצמם מן העולם הזה ומתקדשים, וכפי דברי האבן עזרא אף דבר פלא הוא.

דף סג/א וכי ימות מת עליו בפתע פתאום

הנזיר עלול להכשל

ביאר רבי ברוך מסטוצ'ין: מדוע רק אצל נזיר נאמר כך? לפי שזה שהעמים על עצמו חומרות חדשות שלא אסרה תורה, עלול ומסוגל הוא ליפול ולהכשל אפילו ברגע האחרון של היום האחרון...

דף סו/א נזיר היה שמואל

לא יצא מהארץ

בכך מתבאר מה שבקשו ישראל מלך אשר יצא לפניו וילחם בכל הגויים אשר סביבותם (ראה שמואל א', ח'). אף שמואל יצא למלחמה, אך לא יצא מגבול הארץ. משום טומאת ארץ העמים, שהימים שהנזיר בה אינם עולים מן המניין (כאמור לעיל יט/ב). חיפשו המה, איפוא, מלך אשר יצא למלחמות גם לחוצה לארץ... ("משך חכמה").

דף סו/ב ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך

בנאים

התורה היא כלי אומנותו של הקב"ה כי בה נבנה העולם. תלמידי החכמים שבאמצעותו הוא נבנה, נקראים, איפוא, "בוניך" ("לשמוח בלימודים").

הדף היומי

נזיר נ"ט-ס"ה

י"ג-י"ט אייר

בניית בית כנסת מתרומות של נכרי: כל זאת לגבי בית המקדש וירושלים, אך הרמב"ם מציין כי לכתחילה אפשר לקבל תרומות מן הנכרים עבור צורכי בית כנסת. מדבריו משמע כי לא זו בלבד שאפשר לקבל מהם ממון, אלא גם תרומה המיועדת לבניית קירות בית הכנסת, ואף חפצים מקבלים מהם, ואינה דומה תרומה זו לבניית ירושלים שאין מקבלים מן הנכרים.

ברם, ב"שדי חמד" (בית הכנסת אות מ"ט) הביא בשם "שבילי דוד" (יו"ד סימן רנ"ד), כי לדעת הרמב"ם אין לקבל תרומה מנכרי עבור בניית בית כנסת, כי אם עבור קניית מטלטלין, כגון ספסלים וכדומה. אמנם ב"חתם סופר" (שו"ת, יו"ד סימן רכ"ה) כתב מפורשות, כי לבניית בית כנסת מותר לקחת תרומות מן הנכרים, וכן משמע מדברי הפרישה (יו"ד סימן רנ"ט ס"ק י"ב וכן הביא ב"דרך אמונה" על הרמב"ם שם, שזו דעת המהרש"ם).

קבלת תרומות ממומר: מאחר ואנו עוסקים בעניין זה, מן הראוי לציין כי קבלת תרומה מישראל מומר, חמורה יותר מקבלת תרומה מנכרי, ואין מקבלים ממנו מאומה עבור בית כנסת, כשם שאין מקבלים ממנו קרבן. אף אם מומר נידב נרות לבית הכנסת אסור להדליקם ("שולחן ערוך" או"ח סימן קנ"ט). אולם, אם נתן מעות כדי לכתוב ספר תורה בשליחותו, מותר לקבל ממנו ("משנה ברורה" שם). מעשה בגר"א ולדנברג זצ"ל שפגש ברבה של עיר הקודש, הגר"י קוליץ זצ"ל, אשר שח בפניו על שאלה שהועלתה על שולחנו: נכרים אוהדי ישראל נדבה רוחם אותם להרים נדבה לעם סגולה על ידי בניית בית כנסת בירושלים. הניתן לקבל מידם את התרומה?

לאחר הפגישה פנה בעל "ציץ אליעזר" לביתו וערך את תשובתו בכתב. בתשובתו הוא כותב, כי אף על פי שאפשר לבנות בית כנסת מכספי נכרים, שונה דינה של קבלת תרומה עבור בניית בית כנסת בירושלים, שכן יש הסוברים שגם כיום עומדת היא בקדושתה, ולפי המבואר ברמב"ם, אסור ליטול כסף מן הנכרים לבניית ירושלים.

סברא יפה עלתה בבית מדרשנו לחלק בין "בנין ירושלים" לבין בניית בית כנסת בירושלים. זאת על פי דברי הרמב"ם עצמו הכותב: "ואין מקבלים מהם לחומת ירושלים ולא לאמת המים שבה". הרי לנו שדבריו אמורים דווקא לגבי דברים המהווים בסיס קיומי לחיי היום יום של העיר, לעומת זאת בית כנסת, עם כל חשיבותו, אינו מהווה מרכיב שבנטילתו מתערערים יסודות הישוב.

כוונת הגוי התורם על דעת ישראל: יש לציין, כי קבלת תרומה מגוי עבור בית כנסת מותרת בתנאי שהגוי יאמר בפה מלא שתרומתו היא "לדעת ישראל". זאת משום שחוששים אנו כי בשעת תרומתו עלול הגוי לכוון לשם עבודה זרה או, להבדיל אלף אלפי הבדלות, לשם הקדש, ולא תהיה אפשרות להשתמש בכסף, שהרי חפץ שהוקדש לבית המקדש אסור בהנאה וחייבים לגונזו. אולם, אם הגוי אומר "לדעת ישראל" אני תורם, אזי היהודי הוא זה שיקבע את הקדושה שתחול על הכסף. למרות זאת, כתב "ערוך השולחן" (יו"ד סימן רנ"ט סעיף י"ד), שבימינו גם אם לא אמר הנכרי שכוונתו "לדעת ישראל", אין צורך לגנוז את המעות, שכן הגויים בני זמננו התורמים לבית כנסת, יודעים את מעשיהם ואינם מתכוונים לתרום עבור בית המקדש [או, להבדיל, לעבודה זרה] (מ"מאורות הדף היומי" כרך ג').

מוקדש לעילוי נשמת
 מרת **ינטל רוזנצוייג-קוטנר** ע"ה
 ב"ר שמעון ומלכה ז"ל נלב"ע י"ב באייר תש"ב
תנצב"ה
 הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

נסא דברכתא
 מעומקא דליבא
 נשגור בזאת ברכת מזל טוב
 לרגל השמחה השרויה במעונם של
הרבנים מגידי השיעורים מבית מדרשנו
הרה"ג מיכאל וינוגרד שליט"א
 ביהכ"ס מול היקב - זכרון יעקב
 לרגל הולדת הבן
הרה"ג יוסף שרשבסקי שליט"א
 ביהכ"ס חורב, אגודת מורה נבוכים - ירושלים
 לרגל הכנס בנו בעול תורה ומצוות
 בברכת התורה ולומדיה
מאורות הדף היומי

מאורות הדף היומי
 משרד ראשי:
 רח' ווגמן 1 (פינת חתם סופר 5)
 Wagman street 1
 ת.ד. 471 בני-ברק P. O. B. 471 Bnei-Brak ISRAEL
 טל: 03-5775333 tel: +972-3-5775333
 פקס: 03-7601020 Fax: +972-3-7601020
 אימייל: E-mail: meorot@meorot.co.il
לתרומות והנצחות טל: 03-5775307
מוקד ההזמנות 151-500-700

אשרי העם הם לומדיך...
בית מאורות הדף היומי

לציבור העולים בל"ג בעומר לציון התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א
שיעורי הדף היומי יתקיימו ב"בית מאורות" בדרך מהדרין

שב"ק אחה"צ (לפני תפילת מנחה) כל תחילת שעה החל מ- 15:00 עד - 18:00	יום שב"ק (לאחר ותיקין) שיעור א' 7:30 שיעור ב' 8:30	ליל שב"ק בשעה 22:30	ל"ג בעומר ברציפות-החל מהשעה 18:00 (יום ה') עד שעה 15:00 (יום ו')
--	---	--	---

השיעורים ימסרו מפי מגידי השיעורים שע"י בית מדרשנו, הרבנים הגאונים:
 רבי חיים דוד קובלסקי שליט"א   רבי יהושע לנגויער שליט"א   רבי ישראל פיירמן שליט"א   רבי יוסף שטרומ שליט"א
 רבי שאול לוסטיג שליט"א   רבי משה פורטנוי שליט"א   רבי משה רכניצר שליט"א   רבי יוסף שרשבסקי שליט"א

תורתו מגן לנו, היא מאירת עינינו. ימליץ טוב בעדנו, אדונינו בר יוחאי